

Integrali

Naloge

PETER ANDOLŠEK
Februar 2025

1. Nedoločeni integral

Naloga 1.1 Osnovna pravila.¹

(a) $\int dx$	(h) $\int \sqrt{z} \left(z^2 - \frac{1}{4z} \right) dz$
(b) $\int t dx$	(i) $\int \frac{z^8 - 6z^5 + 4z^3 - 2}{z^4} dz$
(c) $\int t^2 - t dt$	(j) $\int \sin x + \frac{10}{\sin^2 x} dx$
(d) $\int z^7 - 6z^6 + 2 dz$	(k) $\int \sin z \cos z dz$
(e) $\int \sqrt{x^5} + 3\sqrt[3]{x^2} + x^{-1} dx$	(l) $\int \frac{1}{1+x^2} + \frac{12}{\sqrt{1-x^2}} dx$
(f) $\int \frac{4}{x^2} + \frac{2}{x} - \frac{1}{8x^3} dx$	
(g) $\int (t^2 - 1)(4 + 3t) dt$	

Naloga 1.2 Uvedba nove spremenljivke.

(a) $\int (8x - 12)(4x^2 - 12x)^4 dx$	(g) $\int \frac{4w + 3}{4w^2 + 6w - 1} dw$
(b) $\int 5(z - 4)\sqrt[3]{z^2 - 8z} dz$	(h) $\int 4 \left(\frac{1}{z} - e^{-z} \right) \cos(e^{-z} + \ln z) dz$
(c) $\int z^7 (8 + 3z^4)^8 dz$	(i) $\int \frac{e^{\tan x}}{\cos^2 x} dx$
(d) $\int 90x^2 \sin(2 + 6x^3) dx$	(j) $\int \frac{6}{7 + y^2} dy$
(e) $\int \frac{\tan(1 - x)}{\cos(1 - x)} dx$	(k) $\int \frac{1}{\sqrt{4 - 9w^2}} dw$
(f) $\int (7y - 2y^3)e^{y^4 - 7y^2} dy$	

Naloga 1.3 Integracija po delih.

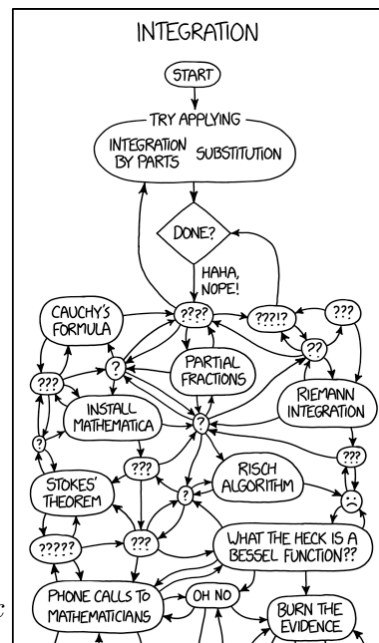
(a) $\int x \cos x dx$	(d) $\int \ln z dz$
(b) $\int x^2 \cos(4x) dx$	(e) $\int \arctan t dt$
(c) $\int ye^y dy$	

Naloga 1.4 Trigonometrični integrali.

(a) $\int \sin^{10} x \cos x dx$	(c) $\int \cos^4 t dt$
(b) $\int \sin^3 \left(\frac{2}{3}x \right) \cos^4 \left(\frac{2}{3}x \right) dx$	(d) $\int \sin(8x) \sin(7x) dx$

Naloga 1.5 * Trigonometrične substitucije.

(a) $\int \sqrt{4 - 9z^2} dz$	(d) $\int \frac{1}{\sqrt{9x^2 - 36x + 37}} dx$
(b) $\int (7t^2 - 3)^{5/2} dt$	(e) $\int \cos x \sqrt{9 + 25 \sin^2 x} dx$
(c) $\int \sqrt{1 - 4z - 2z^2} dz$	

¹Večina primerov iz tega poglavja je povzetih s strani [Paul's Online Notes](#)

Naloga 1.6 * Razcep na parcialne ulomke.

(a) $\int \frac{x^2}{x^2 - 1} dx$

(b) $\int \frac{x^4 - 5x^3 + 6x^2 - 18}{x^3 - 3x^2} dx$

2. Določeni integral**2.1 Izračun****Naloga 2.1** Izračunaj:

(a) $\int_1^2 x^2 dx$

(d) $\int_0^\pi \sin^2 x dx$

(b) $\int_0^1 \frac{x^2}{3} + 1 dx$

(e) $\int_{-\infty}^0 xe^x dx$

(c) $\int_0^\pi \sin x dx$

(f) $\int_0^R \frac{r^2}{1 + r^2} dr$

Naloga 2.2 Izračunaj

$$\int_{-\infty}^{\infty} x^3 e^{-x^2} dx.$$

*Namig: naloga nima zvezdice.***Naloga 2.3** * Gaussov integral.

Znani problem iz zgodovine matematike je izračun Gaussovega integrala:

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} e^{-x^2} dx.$$

Izračunamo ga lahko takole:

$$\begin{aligned} I^2 &= \left(\int_{-\infty}^{\infty} e^{-x^2} dx \right)^2 = \left(\int_{-\infty}^{\infty} e^{-x^2} dx \right) \left(\int_{-\infty}^{\infty} e^{-y^2} dy \right) = \\ &= \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-(x^2+y^2)} dx dy \end{aligned}$$

Zadnji integral lahko izračunamo v polarnih koordinatah. Pokaži, da je $I = \pi$.**Naloga 2.4** Funkcija gama.Funkcija Γ je za pozitivna realna števila definirana takole:

$$\Gamma(x) = \int_0^{\infty} t^{x-1} e^{-t} dt$$

(a) Izračunaj $\Gamma(1)$.

(b) Pokaži, da velja

$$\Gamma(x+1) = x\Gamma(x)$$

(c) Pokaži, da za naravna števila n velja:

$$\Gamma(n) = (n-1)!$$

(d) Pokaži, da $\Gamma(1/2) = \sqrt{\pi}$. *Namig:* integral prevedi na Gaussov integral.

2.2 Uporaba določenega integrala

Naloga 2.5 V kartezičnih koordinatah lahko zgornji lok krožnice s polmerom R zapišemo tako:

$$y(x) = \sqrt{R^2 - x^2}.$$

Z integralom po x izračunaj obseg kroga.

Naloga 2.6 Konstruiramo kozarec za vino tako, da funkcijo $A \sin kx$ zavrtimo okrog x osi na intervalu $[0, 9 \text{ cm}]$. Kolikšno površino stekla potrebujemo in koliko litrov vina lahko natočimo v kozarec? $A = 8 \text{ cm}$ in $k = 0,2 \text{ cm}^{-1}$.

Naloga 2.7 Kolikšen je volumen stožca s polmerom R in višino h ?

Naloga 2.8 Povprečna vrednost.

Povprečno vrednost funkcije f na intervalu $[a, b]$ lahko izračunamo tako:

$$\langle f \rangle_{[a,b]} = \frac{1}{b-a} \int_a^b f(x) dx.$$

Izračunaj sledeči povprečni vrednosti:

(a) $\langle e^x \rangle_{[-1, 3]}$

(b) $\langle \sin^2 \theta \rangle_{[0, n\pi]}$

Naloga 2.9 (Introd. to QM). * Valovna funkcija.

Valovna funkcija $\Psi(x, t)$ v kvantni mehaniki opisuje stanje kvantnega delca. Integral kvadrata absolutne vrednosti valovne funkcije $|\Psi|^2$ na nekem intervalu predstavlja verjetnost, da zaznamo delec na tem območju:

$$\mathcal{P}_{[a,b]} = \int_a^b |\Psi|^2 dx$$

Seveda mora veljati $\mathcal{P}_{[-\infty, +\infty]}$, čemur pravimo, da mora biti valovna funkcija *normalizirana*.

Naj bo valovna funkcija podana z

$$\Psi(x, t) = Ae^{-\lambda|x|}e^{-i\omega t},$$

kjer so A , λ in ω pozitivne realne konstante.

Normaliziraj Ψ . (To pomeni: izračunaj A .)

2.3 Večkratni integrali

Naloga 2.10 Izračunaj sledeče dvojne integrale:

(a) $\iint_{\mathcal{D}} (6y\sqrt{x} - 2y^3) dA \quad \mathcal{D} = [1, 4] \times [0, 3]$

(b) $\iint_{\mathcal{D}} (ye^{y^2-4x}) dA \quad \mathcal{D} = [0, 2] \times [0, \sqrt{8}]$

(c) * $\iint_{\mathcal{D}} (42y^2 - 12x) dA \quad \mathcal{D} = \{(x, y) \mid 0 \leq x \leq 4, (x-2)^2 \leq y \leq 6\}$

Naloga 2.11 Izračunaj volumen, ki leži pod $f(x, y) = 9x^2 + 4xy + 4$ in nad pravokotnikom $[-1, 1] \times [0, 2]$ v xy ravnini.

2.4 Integrali v drugih koordinatnih sistemih

Naloga 2.12 Vztrajnostni momenti.

Vztrajnostni moment homogenega telesa z gostoto ρ okoli neke osi izračunamo takole:

$$J = \rho \int r_{\perp}^2 dV.$$

$r_{\perp}$ označuje pravokotno oddaljenost točke telesa do osi.

Izračunaj vztrajnostne momente sledečih teles (vsa telesa imajo maso M). Uporabi takšne koordinate, v katerih bo računanje najlažje.

- Palica dolžine L , okrog pravokotne osi skozi središče palice.
- Valj z višino H in polmerom R , okrog geometrijske osi.
- Kvader s stranicami a , b in c ; okrog osi, ki je vzporedna stranici c .
- Krogla s polmerom R , okrog geometrijske osi.

Naloga 2.13 * Gravitacijska energija zvezde.

Sferno simetrična zvezda z maso M in polmerom R ima profil gostote:

$$\rho(r) = \rho_0 \left(\frac{r}{R} \right)^{\alpha}.$$

- Izračunaj $M_r(r)$, ki označuje skupno maso zvezde znotraj radija r . Veljati mora torej $M_r(R) = M$.
- Izračunaj skupno gravitacijsko potencialno energijo zvezde, če veš, da za lupino z maso dM_r na oddaljenosti r od središča velja, da je njena gravitacijska potencialna energija enaka

$$dW_p = -\frac{GM_r dM_r}{r}.$$

Naloga 2.14 * Če naboj q postavimo na razdaljo d od neskončne ozemljene plošče, se bo na plošči inducirala ploščinski naboj:

$$\sigma(r) = \frac{dq}{dS} = -\frac{qd}{2\pi(r^2 + d^2)^{3/2}},$$

kjer je r oddaljenost dane točke od projekcije položaja naboja na ploščo. Kolikšen je skupni inducirani naboj na plošči?